

SISUKORD

MAAILMAVAATEST

Mõtisklus Eesti vaba rahvakiriku üle.

Ants Tooming (Eesti Kirik / 26.04.2017) 3

Püha piiril.

Tarvo Siilaberg (Eesti Kirik / 04.10.2017) 5

Kristlus kui maailmavaade.

Triin Käpp (ERR / 05.10.2017) 7

Millisest riulist otsida jõulutunnet?

Triin Käpp (Tartu Postimees / 21.12.2017) 9

Püha töö.

Tarvo Siilaberg (Eesti Kirik / 30.05.2018) 11

Hindamine ja põhikooli lõpueksamid kirikus.

Triin Käpp (Eesti Kirik / 19.09.2018) 13

Kristlikud väärtused 3.o.

Triin Käpp (ERR / 02.06.2019) 16

Mida erilist te siis teete?

Tarvo Siilaberg (Eesti Kirik / 27.11.2019) 18

Südamerahust algab kõik.

Triin Käpp (Eesti Kirik / 27.11.2019) 20

Argine alandus ja andustus.

Tarvo Siilaberg (Eesti Kirik / 19.02.2020) 22

Aeg muudkui siidina libiseb käest.

Toomas Nigola (Eesti Kirik / 26.02.2020) 24

*TLPK toimetiste sarja teise raamatu „Peab julgema ... Artikleid väärtuskasvatusest ja hingeharidusest” (Pille Valk) esitlus 2018. a loikustänapüha kogukonnapäeval Peetri kiriku juures.
Raamatust räägivad direktor Tarvo Siilaberg ja õppealajuhataja Külvi Teder*

MÕTISKLUS EESTI VABA RAHVAKIRIKU ÜLE

Ants Tooming

Eesti Kirik / 26.04.2017

riius on meie rahvale tagasi antud juba üsna ammu, paarsada aastat võib seda nüüdseks lugeda. Paberi peal on selline priiuse andmine ilus žest. Páris vabaduse káttesaamine võttis aega veel sadakond aastakest. Vaba olemine, vabana elamine – see on kunst omaette. Igaüks ei oskagi vaba olla ja vaba kodanikuna käituda. Kes on päriselt vaba, selle vaim on lennukas ning seda on inimese palgest märgata ja olekust tunda.

Eesti Vabariigi 100. aastapäeva ürituste tähistamise alul on väga detailselt esile toodud Eesti ja Liivimaa kubermangu piiride ühendamine. Sada aastat tagasi kaotati piir kahe kubermangu vahel, millega ühendati suurem osa eestlaste elualasid.

Et enamik eestlasi olid 1917. aastal sünnijärgsed luterlased, moodustati vaba rahvakirik uuel kujunenud haldusüksusel nimega Eesti peamiselt rahvuslikul pinnal. Seda poliitilist ja kirikupoliitilist tõsiasja oleme kirikus rääkinud ikka ja alati oma leeritunde andes ning EELK kujunemislugu ja kiriku struktuure kirikutee alustajale tutvustades.

Vaba rahva kirik. Mõiste, mis omal ajal kommenteerimist ei vajanud, nõuab nüüd küll enamasti lahtiseletamist või vähemalt arutlemist. Vaba rahvas, kes soovis hoida ja edendada oma vabadust Jumala kaitse all ühes pühas kristlikus kirikus. Kindlasti saadi sellest nõnda aru.

Vaba kirik, vaba kõikidest suunamistest ja korraldamistest, vaba ise otsustama, kuidas ta suudab oma rahvast vaimulikult teenida. Ka nii saadi sellest kindlasti aru. Veel veerandsada aastat tagasi elas see teadmine rahva meeltes edasi ja tõi tuhandeid inimesi, eriti noori, uuel ärkamisaja lainel Issanda altari ette töötusi andma ja end sakramentidega kinnitama.

Kirik oli kandev jõud ja tugi kodumaale jäänud ning võõrsile rännanud suguvendade ja -õdede vahelise elava sideme taastamisel 1980. aastate lõpul ja 1990. aastate saabudes. Kirik oli hoidnud rahva vaimu vabana ka kõikide raskete aastakümnete kestel. Allasurutuna, kuid seda elavamana ja sisemiselt vabamana.

Kodust ja kirikust kaasa võetud töötused ja kinnitused aitasid meestel ellu jääda sunnilaagrites ja sõjaväljadel poris, lumes, tuules ja päikselõõsas roomates ning võideldes.

Jumala sõna ja palve hoidis vaimu erksa neil, kes ei suutnud vabaduslõõma oma südames varjata ja selle eest Siberi vangilaagrites konutama sunniti.

Kümmekond aastat tagasi võis veel Välis-Eesti kogukondades näha elavana hoitud vaba rahva kirikut ja vaba rahva usaldust Jumala vastu. Kuidas praegu paistab meie kiriku olukord neid kirikut iseloomustanud sõnu ritta seades? Ehk kõige ilmekam kombinatsioon oleks „rahvavaba kirik“. See on muidugi irooniliselt kirja pandud, kuid mõtlemisainet selle üle on ja jagub veel üsna pikka-eks aegadeks.

Ajad on rahutud ja asjad on teisiti, kui nad varem on olnud. Inimesed on muutunud, eluhoiakud on teised ja ka vaimsed ning kiriklikud suundumused ei ühenda meid rahvana enam sugugi.

Ilus ja armas on tähele panna, et eripalgeliste vaimsete tegevuste taustal on üsna tugevalt üksteisele lähenenud peaaegu kõik kristlikud konfessioonid Eestis. Eesti Kiri-

kute Nõukogu raames tehtav ühistöö on viljakas: ühised kokkusaamised linnades ja eri paikades, suure reede ristirännaku ühine teekond, kirikute öö jne.

Kas see ei pakuks mõtlemisainet Kristuse omadele? Ehk on võimalik tasapisi jõuda tõelise oikumeeniani ja leida üles ühine usutee, ka vormiline. Kui 100 aastat tagasi oli tarvis vaid end võõrapärasest eraldada ja liituda, siis nüüd ehk võiks eraldada endist see, mis meid veel eraldi hoiab.

Usurahvas võiks leida selle ühise mütsi, mis toonilt ja tegumoelt sobiks kõikidele Eestimaa kristlastele katteks. Katteks, mille alla koonduda ja mille alla Kristus kohale paluda. Et ta oleks meie keskel, rahva seas, kes on vaba usukombe kammitsaist.

Tuleb veel ehk pisut maitse üle vaielda. Kaabusulgede pikkuse ja arvu üle kembelda ning kaunistuspaelte laius kokku leppida. Siis ehk on eestlased ühiselt jõudmas jällegi vabasse rahvakirikusse – Eesti kirikusse.

Sellised mõtted tekkisid.

PÜHA PIIRIL

Tarvo Siilaberg

Eesti Kirik / 04.10.2017

Olge pühad, sest mina, Issand, teie Jumal olen püha! (3Ms 19:2)

Tunnetada Püha tähendab tajuda ning aktsepteerida piire, mis on Tema poolt inimese elus seatud. Tajuda, tunnetada, tunda, mitte ületada neid (Ap 17:26,27). Tajudes neid piire saab kristlane vabaks ning osakese pühaduse kandjaks. Piirkogemus on kogemus, milles kohatakse Püha ehk Jumalat. Seal, kus inimene tajub oma võimete piiri ehk võimetust, tajub ta Püha.

Kuidas kristlane peaks suhtuma pattu? Loomisel seati inimvõimete piirid, mille raames inimene loodi jumalanäolisena. Füüsilised piirid säilisid, kuid vaimsed said rüvetatud. Pattulangemise loos sõi inimene hea ja kurja tundmise puust ning sai teadlikuks oma piiratusest. Inimene sai teadlikuks, et olukorda, mis seni eksisteerinud oli, tuleb nüüd nimetada „hea“.

Ta sai aimduse nii „siinpoolsest“ kui ka „sealpoolsest“, nii mustast kui ka valgest, nii ilusast kui ka inetust. Seega 1Ms 1:31 mainitu, et kõik, mis Jumal loonud oli, oli hea, eeldab hea ja kurja tundmist, eeldab, et see on kirjutatud pattu tundva inimese poolt pattu tundvale inimesele.

Antud ilmutuse (loe: pühakirja) mõte ongi loodu esialgse jumalanäolisuse taastamine ning see ilmutus viidi lõpule Jeesuses Kristuses, kes on uus loodu (2Kr 5:17) ja Jumala Püha (Lk 4:34; Jh 6:69) ning kelles inimkond võib olla „uus loodu“ ja pühaduse kandja.

Ülim piir inimesele on piirelu ja surmavahel. Inimene, see on surelik (Ii 14:5). Täheendab ju ka heebrea *adam* ühtlasi nii inimest kui ka mulda (muldne). Tunnetades surma reaalsust (s.o parimat tõlgendust reaalsusest), saab tunnetatud ka meie olemus looduna. Teadlikkus surmaga kaasnevast tuleneb otseselt hea ja kurja tundmisest. Nõnda siis tunnetab inimene, tajudes oma surelikkust, oma vitsaalsust.

Kristlane on indiviid, kellel on erilisel tugev surma aisting (Ps 90:12; Fl 3:20). Samas ei tunne ta surmahirmu, sest teab, et loodu on tõend Looja olemasolust, kelle näo järgi on ta loodud ning kes on seadnud piirid kohtumaks oma looduga. Seega võivad piirid olla samaaegselt ühendavad ning lahutavad. Kristlase jaoks peaks need olema eelkõige ühendavad, tähendades kohtumist Pühaga.

Nõnda siis võiks kujutada inimese pattulangemist kui maismaaga (Eeden) ühendatud

saare lahti rabelemist ning avamerele triivimist. Mitte Jumal ei saatnud inimest Eedeni aiast minema, vaid seda tegi inimene ise. Patt tähendab, et piir on ületatud. Piiriks inimese ja „maismaa-Eedeni“ vahel on nüüd

„avameri“, millesse inimene „hea ja kurja tundmise saarelt“ kukub. Niipea kui inimene avastas enese jaoks piiri, avastas ta ka selle (piiri)taguse, eelnevalt oli ta üks Pühaga, nagu kogu ülejäänud loodus seda on tänapäevani.

KRISTLUS KUI maailmavaade

Triin Käpp

ERR / 05.10.2017

uud puhtaks" saate debatt 4. oktoobril tõi välja selle, et ka kristlus maailmavaatena ei ole sisemiselt ühtne, vaid ka siin erinevus rikastab. Ja seda nii erinevate konfessioonide näol kui ka konfessiooni siseselt.

Nädalapäevad tagasi toimus Tallinnas konverents „Konfliktist osaduseni“, mille raames kõneldi 500 aastat tagasi toimunud lõhe ületamisest katoliiklaste ja luterlaste poolt. Ajaloost teame, et Martin Luther oli tubli katoliiklane ja tahtis oma kirikut puhastada asjadest, mida ta ei pidanud kristlikule tööle vastavateks. Katoliku kirik aga tollel hetkel debatti ei laskunud ning ajalooline asjade käik viis kirikute eraldumiseni.

Konverents keskendus 500 aastat tagasi tõstetud teemadele ning nende ja ajaloosündmuste ümbermõtestamisele viisil, mis näitab meie kirikute tegelikku lähedust ja osadusvõimalust (praegusel hetkel veel mingi piirini). See oli südamlik ja sisuline konverents, mis omakorda meenutas aasta tagasi Lundis toimunud ühispalvust, mille eesmärk oli sama – lähendada kirikuid ning võimaldada võimalikult suurt osadust.

Ja siis me näeme vaidlust teleekraanil ja korruga oleme ajakirjanduse sõnul kistud „kirikulõhesse“.

Tegelikult nägime erinevaid seisukohti ühes teatud konkreetses küsimuses. Sellele järgnes ka peapiiskopi seisukohavõtt, kes jäi antud küsimuses kindlaks Eesti Kirikute Nõukogu poolt välja antud ühisavaldusele. See on igati loogiline asjade käik, sest peapiiskop esindab institutsiooni.

Küsimus aga jääb: kas ja kui palju on EELK-s või teistes kristlikes kirikutes tänapäeval lubatud n-ö martinluterlik käitumine ehk see, et me paneme kahtluse alla, küsime ja mõtestame ümber neid dokumente ja seadusi, mis on kiriku kui organisatsiooni poolt teatud ajaloolises hetkes tehtud?

EELK puhul on ühelt poolt tegu parlamentaarse kirikuga, kus me oleme valinud endale parlamendi (kirikukogu) ning olemas on valitsus (kirikuvalitsus), meil on praostid ja piiskopid. Teiselt poolt räägime me kõigi usklikke preesterlusest, igaühe isiklikust suhtest Jumalaga, mis ei vaja vahendamist ning on äärmiselt isiklik. (Olgem ausad, 21. sajandil on usk kordades isiklikum sfäär kui seksuaalsus).

Ehk siis kas see, kui üks kirikuõpetaja astub avalikult välja oma seisukoha eest, mis ei lähe kokku ametliku dokumendiga, on kirikule vastandumine või julge samm selleks, et näidata – kõik kristlased ei tõlgenda neid küsimusi ühtemoodi.

Kirik vajab traditsioone, vajab süsteemi, vajab organiseerimiskorda. Kuid kui miski asi hakkab muutuma dogmaatiliseks, siis tuleks korraks peatuda ja küsida – kas me oleme ikka õigel teel? Ning testida küsimust sellega, et kas meil on käsil õndsusvajalik või elukorralduslik teema.

Tundub, et antud hetkel veelahes suuresti

lähebki selle koha pealt, et osade jaoks on tegu õndsusküsimusega ja teise poole jaoks vaid korraldusliku muudatusega ning see on küsimus, mis tuleks esmalt läbi katsuda. Kui saates viidati, et see on paljudele hingelane teema, siis ongi vaja küsida, et kas sellel on midagi tegemist minu või kaasinimese hingeõndsusega? Vaid seda küsimust küsides ning vastust tõeliselt ära kuulates on küllap võimalik ka vastaspoolt mõista.

Kirikuõpetajale kohaselt lõpetan piiblitsitaadiga, mis on mind ennast pannud viimasel ajal end läbi katsuma: „Tunnetus teeb suureliseks, aga armastus ehitab“ 1kr 8,1.

MILLESST RIIULIST OTSIDA JÕULUTUNNET?

Triin Käpp

Tartu Postimees / 21.12.2017

unastus on miski, mille vajadust me sageli ei oska sõnadesse panna. Ei oska, kuna meil puudub vastav sõnavara. Ometigi on lunastuse vajamine, see inimlik äng, tuttav enamikule meist.

Käesoleval advendiajal jõuludest mõtiskledes on mind erilisel puudutanud lugu Joosepist ja Maarjast. Nende lugu inimes-tena, nende hirmude ja lootusega, segaduse ja usaldusega. Kui meil tänapäeva ühiskonnas on pidev puudus järgimist väärivatest inimes-test eriti paarisuhetes, siis see paar on kindlasti selles vallas eeskujuks. Aga alustame päris algusest.

Maarja on noor tütarlaps, kes on kihlatud Joosepiga. Maarja vanust on spekulieritud vahemikku 12–15 aastat. Täpne info meil puudub, kuid võimaluse seda arvata annab nii tolleaegne abiellumisiga kui ka sõnakasutus uues testamendis – neitsi, noor tütarlaps. Joosepi vanus on aga veel suurema debati küsimus. On traditsioone, mis leiavad, et Joosep oli omajagu vana mees. Seda rõhutaavad eriti kirikud, kellele on oluline, et Maarja jäi neitsiks elu lõpuni, ja seega peavad Jeesuse vennad, keda piibel mainib, pärinema Joosepi eelmisest abielust.

Joosepi kohta piibel palju ei pajata, võime vaid näha, et Jeesuse esimese imeteo, Kaana pulma ajaks, on tema ema tõenäoliselt lesk (päris kindlasti on ta seda kolm aastat hiljem Jeesuse risti all). Fakt, mis omakorda toetab teooriat, et Joosep oli vanem mees, kes oli määratud Maarjale toeks ning kelle kaudu sai Jeesus endale suguvõsa, mis ulatus tagasi Taavetini („sest ta oli Taaveti soost ja pärusmaalt“).

Aga tagasi loo juurde. Maarja on noor tüdruk, kihlatud, ja äkki tuleb tema juurde miski taevane olend, ingel, kes on tohutult suur ja hirmutav, ja ütleb, et ta jääb rasedaks ning tal tuleb võtta enda kanda Jumala ema roll.

Emaroll kui selline oli tol ajal teismeeas tavaline, täiskasvanuks tuli saada mitu korda varem kui tänapäeval. Me võime vaid spekulierida, mida tänapäeva noor sellise plaani kohta ütleks. Igal juhul Maarja kuuletub. Ta võtab selle rolli vastu, sest ta usaldab. Usaldab Jumalat.

Joosep kuuleb, et tema kihlatu on rase. Kes on isa? Kus on need kivid, millega ma ta nüüd surnuks pean pilduma? Aga oma südames ta ei soovi seda tegelikult teha, oma kihlatut kividega surnuks visata, nagu kord ette näeb. Ta haub plaani Maarja salaja minema saata, et jääks ära avalik häbistamine. Tubli mees!

Kuid mida oleks tähendanud sellele tüdrukule tema äralõigatus tugisüsteemidest? Küllap surma ja võib-olla isegi pikemat ja vaevarikamat kui kividega surnukspildumine. Õnneks päästab päeva järjekordne ingel ja ka Joosep usaldab. Usaldab Jumalat.

Just usaldus on see salakomponent, mis mind selles loos nii tohutult paelub. Tõeline siiras usk ja usaldus, et kõik sünnib Jumala tahtmist mööda. Usaldus on midagi, millel põhineb kogu meie ühiskond. Ilma usalduseta oleks mõttetu omada riike ja valitsusi, ei töötaks pangandus ega ühistransport. Selle kõige aluseks on usaldus.

Aga lähme oma looga edasi. Joosep jätab Maarja enda juurde, kihlus oli enam-vähem võrdeline abieluga, nii et sellest polnudki nii väga midagi, kui tegu oleks abielueelse lapsega. Pealegi oli neil võimalus ka asi ju ametlikuks teha, sest see, kui laps sündis täpselt üheksa kuud pärast abiellumist, ei olnud mingi ime.

Siis tuleb käsk kõrgemalt, et suure rahvaloenduse tõttu peab rändama tagasi juurte juurde, ning kuna Joosep oli, nagu mainitud, Taaveti soost, siis oli selleks kohaks loomulikult Petlemm, kuningas Taaveti sünnilinn.

Teekond sinna on umbkaudu 140 kilomeetrit üpris raskesti läbitavat maad, nii et ennustatavalt võtab see aega neli kuni seitse päeva. Õnneks ei tulnud neil taluda lund ja lörtsi, nagu võiksim kohalike ilmaolude põhjal ennustada, kuid küll võis olla katsumuseks veepuudus või põletav päike.

Kohale jõudes aga ei ühtegi öömaja. Kõik on suletud, keegi oma uksi ei ava, väsimus, pettumus, kurnatus ja jõuetus. Joosep vastutab oma raseda naise ees. Kuskil peab ju olema mingi koht! Ja sellele järgneb enda sisseseadmise laudas ning sünnitus ebasanitaarsetes tingimustest.

Ja ometi me tuleme selle sõime juurde igal aastal tagasi. Seisame selle kõrval niisamuti nagu Joosep ja Maarja. Need kaks inimest,

kes on nii vaimselt kui ka füüsiliselt läbi teinud tohutu retke. Retke, mis oli võimalik ainult tänu usaldusele, tänu sellele teadmisele, et neist sõltub palju, väga palju.

Kui meie astume sõime juurde oma inimlikus piiratuses, siis võime näha vaid kisavat titte ja selle kõrval mäletsevat härga. Aga me võime näha ka lunastust. Lunastust, mis on meie ellu tulnud kogu oma inimlikkuses, selles inimlikus piiratuses ja selles tohutus abituses, millisena iga imik meie juurde tuleb. Ta ei jää ellu, kui me teda ei abista. Ja ometi on ta täiuslik.

Mis asi on lunastus ja milliselt riulilt seda osta saab?

Lunastus on miski, mille vajadust me sageli ei oska sõnadesse panna. Ei oska, kuna meil puudub vastav sõnavara. Ometigi on lunastuse vajamine, see inimlik äng, tuttav enamikule meist.

Me oskame ära tunda süüid, me oskame ära tunda häbi, me oskame ära tunda ängi, parematel juhtudel ka depressiooni ja masendust.

Aga me ei oska ära tunda vajadust lunastuse järele, mis meis inimestena peidus on. Me vajame lunastust kui andeksandi, me vajame lunastust kui aktsepteeritust, me vajame lunastust kui miskit kogu meie inimlikkust puudutavat lahendust.

Selle lunastuse eelduseks on aga usaldus. Usaldus Jumala vastu, et tema meile lunastuse võimaldab. Seda usaldust on raske võrrelda inimestevahelise ja ühiskondliku usaldusega, sest inimlikku usaldust on palju kergem murda. Ometigi ei ole meil muid sõnu võtta, nii et peame sellega piirduma.

Ja seepärast me astumegi igal jõulujal taas selle sõime juurde. Just see on see riul, kust lunastust saab. Puhta tasuta kusjuures veel. Sest just sõime juures ilmneb lunastuse kogu sügavus. See inimlik piiratus, mis pakendab jumaliku sügavuse. Just see on koht, kust otsida päriselt jõulutunnet.

Sest väljas sajab nagunii vihma ...

PÜHA TÖÖ

Tarvo Siilaberg

Eesti Kirik / 30.05.2018

Üüsilikaliselt on tööd võimalik kirjeldada kui energia ülekande vormi, kus ühelt kehalt kantakse energiat üle teisele kehale.

See on teatava olukorra muutmiseks tehtav pingutus. Inimene kasutab energiat, tehes pingutusi igapäevase leiva teenimiseks, loometööks või ühiskondliku ülesande täitmiseks.

Töö tähendab energia loovutamist, et luua uut kvaliteeti: vormida sõnadest dokument, faktidest teadmine, toormest kütus, materjalidest ehitised või värvide kunstiteos.

Kuid on's töös midagi, mis loob inimeses eneses uut kvaliteeti, mis läbi töötegija saab vääristatud? Seda maksab otsida piirkogemusest. Seal, kus inimene tajub oma võimete piiri ehk võimetust, tajub ta Püha.

Eneseületus (enese loovutamine) on piirkogemus, millise kohta apostel Paulus nendib Rm 7:18: „Ma tean ju, et minus – see tähendab minu loomuses – ei ole head. Tahet mul on, aga head teha ma ei suuda.“ Inimlikult on mulle omane enesekesksus, auahnus, kavalus, olesklemine ja pealiskaudsus.

Pingutus selle ületamiseks igapäevastes töödes ja tegemistes annab võimaluse kohata argises Püha. Kuidas iseloomustada tööd, millega kaasneb pingutus piiride ületamiseks iseeneses?

Teenimine. Mk 10:42–44 annab Jeesus oma järgijatele uue ja demokraatliku standardi: „Te teate, et need, keda peetakse rahvaste valitsejateks, peremehetsevad nende üle ja nende suured meelevaldatsesvad nende kallal. Nõnda ärgu olgu teie seas, vaid kes iganes teie seas tahab saada suureks, olgu teie teenija, ning kes iganes teie seas tahab olla esimene, olgu kõigi sulane.“

Teenimine algab ligimese vajaduste mõistmisest ehk märkamisest. See on empaatiline eluhoiak, teises enese äratundmine.

Kes teisi mõistab – ja selle nimel pingutab –, on omakorda mõistetav. Peamine on mõista, et kohustus ligimese ees on ühtaegu kohustus Looja ees.

Varjatus. Töö, mis vääristab tegijat, on olemuslikult isiklik ehk sügavalt tähenduslik eelkõige iseendale.

Seda silmas pidades hoiatab mäejutlus Mt 6:1–4: „Hoiduge aga, et te oma vagasid tegusid ei tee inimeste ees, et nemad teid vaataksid, muidu ei ole teil palka oma Isalt, kes on taevas! /.../ Sina aga, kui sa oma almust jagad, siis ärgu su vasak käsi teadku, mida su parem käsi teeb, et su almus oleks varjatud, ja su Isa, kes näeb varjatutki, tasub sulle!“

Motivatsioon selliseks „salajaseks“ tööks on äraspidine omakasu, enam materiaalsest või sotsiaalsest hüvest. Kasvamise kristlaseks on sisemine valguse otsing. Valgustatud

otsustusvõime ohjeldab auahnust, hoidub kadedusest ja talitseb viha.

Enesesalgamine. Kristus seab Mk 8:34 oma järgijatele tingimuse: „Kui keegi tahab käia minu järel, siis ta salaku oma mina ja võtku oma rist ja järgnegu mulle.“ Enese lihaliku „mina“ loovutamine, enesest loobumine on eelduseks uue kvaliteedi saavutamisele kristlasena, sest „kui nisuiva ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja“ (Jh 12:24). Et vaimselt uuesti sündida, tuleb vaimselt surra.

Niisamuti kui meisel toob nähtavale kivi-rahnu varjatud ilu, nõnda toob enese loovuta-

mine esile inimhõimuses peituvad voorused, kuni lõpuks paljastab inimliku teadmise täiuslikkuse – meie kohustuse Jumala ja inimeste ees.

Samale on suunatud ka apostel Pauluse üleskutse kristlikuks üksmeeleks ja kogukonna ehitamiseks: „... tehke mu rõõm täielikuks sellega, et te mõtlete ühtmoodi, et teil on sama armastus, et olete üksmeelsed ja ühtviisi mõtlejad ega tee midagi kiusu ega auahnuse pärast, vaid peate alandlikkuses üksteist ülemaks kui iseennast, nii et ükski ei pea silmas mitte ainult oma, vaid ka teiste kasu“ (Fl 2:2–4).

HINDAMINE JA PÕHIKOOI LÕPUEKSAMID KIRIKUS

Triin Käpp

Eesti Kirik / 19.09.2018

õte hakkas keerlema haridusminister Mailis Repsi väljaöeldud mõttest kaotada ära riigieksamid. Sellele kajas kaasa prof Margit Sutropi artikkel, kus ta arutleb teemal, kuidas ja mida üldse koolides hindama peaks. Teema kõnetas mind, kuna oleme Tartu Luterlikus Peetri Koolis parasjagu isegi laste hindamist mõtestamas ning seetõttu küsimas, mida me tegelikult peame lastele kaasa andma: milliseid oskusi, teadmisi, väärtusi ja harjumusi. Ja kuidas hinnata, kas nad on just need oskused, teadmised, väärtused ja harjumused omandanud.

Prof Sutrop kirjutab: „Probleemi olemus: kuigi 2011. a vastu võetud riiklikus õppekavas sõnastati põhikooli eesmärgid senisest avaramalt, öeldes, et kool peab valmistama õpilast ette kolmeks rolliks: isiklikuks, töö- ja avalikuks eluks; hindamise alused ei muutunud.“

Kirikus õnneks liiga palju eksameid ei ole – või siiski? Kas, kuidas ja mil viisil me hindame endid ja kaaskristlasi, millised on meie põhikooli lõpueksamid?

Lihtne oleks siinkohal kõnelda leerikooli lõpetamisest – on seal siisksamid või mitte, ideaalis võiksid noored leeri lõpetada ju samal ajal kui põhikooli. Samas teame kõik, et leerilaste keskmine iga suureneb samamoodi nagu vaimulike omagi. Aga sõltumata vanusest on peamine küsimus, mis on see, mida me peaksime kiriku täieõigusliku liikme käest küsima. Milliseid oskusi, teadmisi, väärtusi ja harjumusi peaks üks õige kristlane omama?

Kuid jätame leerikooli sinnapaika. On see ju üks lühike episood iga kristlase elus ja edasi tuleb ise hakkama saada. Niisamuti nagu sinu tööelus üldjuhul ei panda sulle iga päeva lõpus hindeid, ei anta ju neid ka pühapäeviti jumalateenistuse järel. Et kui kõvasti sa ikka palvetasid ja kas jutlusest konsepti tegid. Palun esitada õpimapp.

Kirikul on kooli kõrval oluline roll mängida selles, kuidas me valmistame ette inimesi eespool nimetatud kolmeks rolliks, liites neile veel neljanda: kuidas me valmistame inimest ette igaveseks eluks. Kuldreegel ütleb, et me saame seda, mida hindame. Mis on see, mida

me kaaskristlases hindame ja kes on üldse pädev hindaja?

Prof Sutrop jätkab: „Oma õpetamise tõelisi vilju saab õpetaja näha siis, kui küpses keskeas vilistlased annavad klassikokkutulekul oma elust aru: kas nad on õnnelikus abielus, kuidas nad lastekasvatamisega hakkama saavad, kui edukad on nad tööelus ja kui aktiivselt

osalevad ühiskonnaelus. Tõeline eksam on elu!”

Milline on tõeline eksam kirikus? Ja kas seda saab üldse siinses elus teada?

Lõpetan Jeff Astley sõnadega: „Kristliku hariduse eesmärk peab olema ühilduv kristluse eesmärgiga, milleks on Kristus ise.”

Istu, viis!

1. septembril Peetri kirikus

KRISTLIKUD VÄÄRTUSED 3.0

Triin Käpp

ERR / 02.06.2019

t kõik ausalt ära rääkida, tuleb alustada sellest, kuidas Tartu ülikooli ühes väarikas auditooriumis tuli kokku seltskond inimesi, et muuhulgas koosmõtestada kristlike väärtuste olemust euroopalike väärtuste kontekstis.

Teema oleks jäänudki sinna auditooriumisse, kui see mitte ei oleks viimasel ajal meie avalikkuse ees umbes üks kord tunnis, nii et vast võib ühe korra neist sisustada omapoolse panusega.

Püüdes esmalt sõnastada kohalviibijate jaoks olulisi kristlikke väärtusi, sai nimetatud plejaad erinevaid mõisteid nagu ligimesearmastus, andustus, mõõdukus, tänulikkus, isiklik suhe isikulise Jumalaga, lootus, lepinguline suhe Jumalaga ja elamine kristlasena. Loomulikult ei ole tegu mingi lõpliku nimekirjaga, kuna Jeesus ise ka kuskil ühtegi nimekirja ei kirjutanud.

Väärtuste puhul on oluline kõnelda autoriteedist ja allikast. Tunduks elementaarne, et kristlike väärtuste aluseks on Jumal. Kuid tõlgendamisel jääme hätta. Jumal kui Kristus, Jumal kui Looja, Jumal kui Valitseja. Kui, kui, kui ...

Kõik suuremad kirikud sedastavad, et usu allikaks on pühakiri: Vana Testament ja Uus Testament. Erinevatel konfessioonidel lisanduvad neile juurde kas usutunnistuskirjad, traditsioon vms.

Vana ja Uus Testament. Miks üldse vana ja uus. Üks minu lemmikanekdoote kõlab järgmiselt. Juudi rabi pöördub suure murega Jumala poole: „Tead, mul on jama, mu poeg hakkas kristlaseks!“. Jumal vastab: „Tean, mul ka.“ Rabi siis uurib, et mis sa tegid selle peale. Jumal: „Kirjutasin Uue Testamendi.“

Kristlase üheks tunnuseks on isikuline lepinguline suhe Jumalaga, aga milles seisneb leping? Vanas Testamendis teeb Jumal Noaga lepingu ja tõstab taevasse selle tähiseks vikerkaare. Teine leping sõlmitakse Moosesega seaduse andmisel. Kristusega tuleb maailma uus leping. Kellele milline leping kehtib?

Kui uus leping, Kristus tühistab vana, siis kas meil oleks kogu seda käsuseadust üldse vajagi? Viskame Vana Testamendi kristlikust Piiblist välja? Siinkohal vastataks mulle tavaliselt kiiresti Matteuse evangeeliumist tuntud sõnadega: „Ärge arvake, et ma olen tulnud Seadust või Prohveteid tühistama. Ma ei ole tulnud neid tühistama, vaid täitma.“

Jeesus sündis maa peale juudina ja seadus oli ka talle täitmiseks, alles oma surmaga (see Suure Reede värk) ja ülestõusmisega (värvilised munad!) sai temast uue lepingu sõlmija ja see muudab vana lepingu õigustühiseks. Siiski ei ole Uus Testament kunagi mõistetav ilma Vanata. Vana Testament on Jumala lugu ajaloos, Jumala lugu Iisraeli rahva loos. See on lunastuslugu, aga see lugu ei lunasta meid.

Mis on üldse lunastus? See kummaline kristlik termin. Ja miks seda vaja on?

Enne sellele küsimusele vastamist tahaksin sisse tuua veel ühe mõiste, mis minu arvates võtab kokku kristliku väärtuste aluse (ja ka enamike teiste religioonide väärtused) ning selleks on alandlikkus.

Anselm Grün (1945. aastal sündinud benediktiin munk) kirjutas oma raamatus „Alandlikkus ja Jumalakogemus“, et selleks, et Jumalat päriselt leida, päriselt kogeda, on meil tarvis jõuda tõelise alandlikkuse kogemuseni. Alandlikkus ei saa eksisteerida päriselt inimestevahelistes suhetes, vaid ainult ja üksi suhtes Jumalaga. Ja sinna tee on pikk.

Sest alandlikkust ei saa teeselda. Seda ei saa välja näidata mingi käitumise või tegudega, see on südame tunnetus. Alandlikkust ei saa õppida, sinna saab üksnes kohale jõuda.

Et aga sinna tee on pikk, on olemas erinevad vaheetapid ja üks oluline vaheetapp on auahnus. Nii näiteks on mungal kordades lihtsam paastuda paar päeva seltskonnas kui üksinduses, sest kaaslaste seas saavutab ta selle teoga imetluse, samas üksi olles ei kiida teda keegi. Seega, kas tegu ongi niivõrd auahnusega, kuivõrd vajadusega kuhugi kuuluda, olla tunnustatud, märgatud ja kiidetud.

Selleks, et jõuda rahuliku alandlikkuseni, mis ühtlasi tähendab ka iseenda aktsepteerimist, peab eelnema ka paras annus kiitust ja tunnustust, sest vaid see viib meid edasi.

Carl Gustav Jungki on kirjeldanud, et auahnus, kuigi see sõna kõlab halvasti, on vajalik esimese elupoole jooksul, kuna nooruk peab endale maailmas koha välja võitlema, oma mina tugevdama, maailmas rolli saavutama. Kui see on olemas, siis saame me tunnetada omakorda ikkagi oma väiksust ja jõuetust maailma päriselt ära päästa ning võtta rahulikult vastu see, mis elu meile on määranud.

Eks tegelikult ei ole see loomulikult vaid üks sirgjoon, vaid pigem sinusoid, mis käib üles ja alla.

Aga et siis lunastus – see ongi taaskohtumine Jumalaga. Jumala ülesleidmine, temale oma elus ruumi tegemine. Ja siis saavad alguse kristlikud väärtused.

MIDA ERILIST TE SIIS TEETE?

Tarvo Siilaberg

Eesti Kirik / 27.11.2019

*Kristlane on kõigi teener ning alam.
Martin Luther*

Vangeeliumis on esitatud halastuse ja sotsiaalse õigluse standard, mis on kompromissitu oma isetuses ja ulatub kaugele kiriku organisatsioonist või ükskõik millisest inimkooslusest. Jeesuse sõnad Matteuse evangeeliumi 5. peatükis puudutavad teemasid, mis on sama ajatud kui pattulangemine: enesekesksust, omasuguste soosimist ja teiselaadsete tõrjumist.

Ometi oleme kõik Jumala näo järgi loodud. Seetõttu mõjub Jeesuse öeldu tänini provokatiivselt: „Te olete kuulnud, et on öeldud: Armasta oma ligimest ja vihka oma vaenlast! Aga mina ütlen teile: Armastage oma vaenlasi ja palvetage nende eest, kes teid taga kiusavad, et te saaksite oma taevase Isa lasteks – tema laseb ju oma päikest tõusta kurjade ja heade üle ning vihma sadada õigete ja ülekohtuste peale! Sest kui te armastate neid, kes teid armastavad, mis palka te saate?

Eks tõlneridki tee sedasama? Ja kui te üksnes vendi tervitate, mida erilist te siis teete? Eks paganadki tee sedasama?“ (Mt 5:43–47)

Lähenevad advendiaeg ja jõulupühad. See on kingituste andmise ja saamise aeg, keskmisest enam meenuvad inimesed, kes kannatavad puudust ja ilmajäetust. Toimuvad annetuskampaaniad ja heategevusüritused, antakse üksi või ühiselt. Eks jäetakse ka andmata. Meile kristlastena peaks selge olema, et see, keda ja kuidas me aitame, ütleb enim meie endi kohta.

Kas loome võimalusi ja abistame endale mõeldes või abisaajale mõeldes? Kas teeme abisaajast võlglast – tänuvõlglast? Kas oleme nagu seadusetundja, kes, tahtes iseennast õigustada, küsis Jeesuselt: „Ja kes siis on mu ligimene?“ Issand rääkis loo teeröövlite kätte sattunud inimesest, kellest abi andmata läksid kaarega mööda preester ja leviit. Vaid samaarlane kandis läbipekstud mehe eest hoolt.

Kui Jeesus küsis, kes oli ligimene hätta sattunule, oli seadusetundja vastus: „See, kes tema peale halastas.“ Sellele järgnes Jeesuse

üleskutse „Siis mine ja tee sina nõndasamuti“ (Lk 10:29,37).

Kuidas aidata? Isetult. Jeesus toob oma järgijatele eeskujuks lesknaise, kes andis vähem kui rikas, kuid ometi oma „kehvusest kõik, mis tal oli, kogu oma elatise“ (Mk 12:44). Seejuures olgu meie heated ka nüüdisaegsel edeval ja samas üskõiksel sotsiaalmeedia ajastul varjatud: „Sina aga, kui sa oma almust jagad, siis ärgu su vasak käsi teadku, mida su parem käsi teeb“ (Mt 6:3).

Isetu abistaja ei keela head neile, kes seda vajavad, kui ta käel on jõudu seda teha (Õp 3:27). Ta lähtub abisaaja, mitte iseenda vajadustest. Piltlikult öeldes: tegelikust näljast, mitte näljast tähelepanu järele.

Isetus teeb suureks ja isekus väikseks. Martin Luther kirjutab traktaadis kristlase

vabadusest: „Seetõttu peab iga inimene kõigis oma tegudes selle peale mõtlema ja seda silmas pidama, et teisi teenida ja olla neile kasuks kõiges, mida ta teeb – et tal pole silme ees midagi muud peale oma ligimese vajaduste ja kasu.“ Lutheri kirjatöodes kordub mõte, et kristlane peab kannatama kõike, isegi ebaõiglust ja vägivalda.

Kuid ligimese kannatusi tuleb alati leevendada. See ongi isetu halastus ehk endast andmine. Tehkem – mitte ainult jõuluajal – erilisi ja üllatavaid tegusid, mis meid endid varju jätavad. Nõnda peaks olema kristlase palve iga uue päeva hakul: Issand kuluta mind ära ligimese teenistuses! Kuid sageli algab ligimese teenimine lihtsast küsimusest kolleegile, pereliikmele, sõbrale või võhivõõrale: „Kuidas läheb, kas saan aidata?“

SÜDAMERAHUST ALGAB KÕIK

Triin Käpp

Eesti Kirik / 27.11.2019

Lk 21:25–33(34–36)

as olete märganud, milline on meie taevas hommikuti ja õhtuti? Pea igal hommikul ja õhtul saab nautida värvide mängu.

Mäletan, et ühel õhtul viisin oma poega lasteaiast koju ja enam-vähem oleksin ümber kukkunud, sest kogu aeg oli vaja taevasse vaadata. Lihtsalt nii võimas oli see vaatepilt.

Loodusvaatlused, looduse tõlgendamine, loodusega koos hingamine peaks ju eestlastele üpris omane olema. On ju see taganud meie ellujäämise ja edenemise, et on osatud määrata, millal tuleb vili maha panna või millal heina teha. Täna sel päeval on nende asjade jaoks olemas telefonis rakendused, mis koguvad suurandmeid veebipilvedest ja analüüsivad neid ning jõuavad seeläbi suurima tõenäosuseni. Nii et tavaliste pilvede vaatlemisest on saanud veebipilvede vaatlus. Andmeid annavad meile mõlemad.

Veebipilve kogutavad suurandmed ehk Big Data on üldse üks väga põnev teema.

Alustades sellest, et kuidas need andmed tekivad, kui palju me ise igal päeval oma eluga andmeid toodame ja milliseid andmeid oleme valmis jagama. Uus Euroopa andmekaitse seadus on paljude jaoks omamoodi naljajumber, kuid reaalsuses on sellel väga suur mõju nii üht- kui teistpidi. Püüd ja katse reguleerida andmemaailma, mis oma mahtudelt kasvab iga päevaga hoomamatus suuruses, on üpriski väljakutsuv ülesanne.

Seega võib-olla tuleks hoopis ümber mõtestada lause, et Inimese Poeg tuleb pilve sees väega ja suure hiilgusega. Algselt on seda mõeldud kui suurtes maailma kriisides, kuigi eks me ka neid oleme näinud kuhjaga. Iga kriis tundub kõige suurem just sel hetkel selle sees elavate jaoks. Ajalugu kirjutatakse ikka tagantjärele. Aga jah, kuna me elame täna sel päeval juba enam-vähem küborgidena, kui arvestada, et nutitelefon on muutunud meie käepikenduseks ning iga infokild on seeläbi meile tänu Google'ile ja Wikipediale sõna otseses mõttes paari kliki kaugusel, siis kas tõesti on inimeseks olemine muutumas?

Selle kõige eeldus on muidugi laetud aku. Seega võib tõesti olla, et tänase noore, kes seda kirjakohta loeb, esimene assotsiatsioon võibki olla, et Jeesus tuleb võimsa ja vägevana internetipilves.

Eelnev aga näitabki meie lugude kontekstuaalsust. Ma olen igal aastal mõtisklenud ikka ja jälle selle küsimuse üle, et teatavasti tuleb Eestis jõululaps „sel talvel külmal aal, kus on näha Isa au“. Vaatasin täna hommikul pilveteenuse abil, mis on Petlemma temperatuur. 12 kraadi ja päike paistis. Kui meil siin kirikus ka päike paistaks, siis oleks üpris samaväärne olemine.

Milline on see Kristus, keda me ootame? Millist Kristust me vajame? Ja kas me ise seda ka teame?

Kujutage hetkeks ette, kui Jeesusel oleks olnud sotsiaalmeedia. Internet on neid nalju muidugi täis, aga siiski. Üheks peamiseks mureks sotsiaalmeedia juures on see, et inimesed jagavad endast vaid kõige ilusmaid hetki, neid, mis teevad meist väljastpoolt paistvana paremad inimesed. Üldjuhul. Mida oleks Jeesus jaganud? Kas Kaana pulma imetegu ja 5000 mehe söötmist. Või külas-käiku Sakkeuse juurde? Või palvet Getsemani aias?

Millist Kristust me vajame? Juudid arvasid 2000 aastat tagasi, et nad vajavad võitlevat Kristust, sellist, kes tuleb ja paneb riigikorra paika. Aga tuli teistsugune. Ja noh, siis oli lihtsam risti lüüa.

Peetri koolis oli üks tund, kus õpetaja palus lastel öelda esimesi sõnu, mis assotsieeruvad sõnaga talv, ning üks laps ütles suvi. On see siis

vastand või et need mõlemad on aastaajad, aga igatahes on seos olemas. Aga igatahes on seos olemas. Niisamuti on olemas ka seos Kristuse sünni ja tema taastulemise ootusega. Me ootame sama – me ootame Kristust. Aga kas Kristus on samasugune ja kas see ootus iseeneses on samasugune?

Kas meie oodatav Kristus sarnaneb ukrainlaste omaga? Või nendega, kes viimastel nädalatel on Pariisis viibinud? Kas meile võib vahel taas tunduda, et siinse kirjakohta ennustused hakkavadki täituma? Orkaanid, üleujutused, sõjad ...

Advendiaeg oma nelja pühapäevaga pakub meile võimalusi näha selle ootamise väga erinevaid tahke. Tänapäeva mõte on, et Lunastus läheneb. Me ei pea tundma hirmu oma Jumala ees.

Viigipuu viljade pungumisest tunneme ära suve lähenemise. Aga viigipuu annab oma vilju üldjuhul igal aastal. Niisamuti on ka nende pidevate raskustega siinse maailmas. Me näeme neid ja võib tekkida suur tahtmine hakata nende alusel otsustama, et lõpu-aeg on käes. Kuid ennustamine on alati olnud üpris tänamatu töö, vast on mõistlikum võtta ootaja roll.

Mina ootan Rahu Kristust. Ma ei tea, milline ta on. Aga ma ootan, et ta tooks rahu. Südamerahu. Sest sellest algab kõik. Meie enda sisemisest rahust. Siis võib tulla tormi ja rahet, sadada pussnuge või limonaadi. Kui me ise suudame olla ja jääda rahulikuks, siis ei saa maailm meist võitu. Aga seda rahu ei saa me mitte kuskilt mujalt kui Kristuselt. Ma ootan südamerahu Kristust. Aamen.

ARGINE ALANDUS JA ANDESTUS

Tarvo Siilaberg

Eesti Kirik / 19.02.2020

*Paraku just uskmatust ja usaldamatust hävitab kõik asjad
ja juhib meid kõiki suurde hädasse.*

Martin Luther

lame ajal, mil peaaegu kõik ongi kliki kaugusel, sh võimalus teist inimest hukka mõista, alandada, võtta tema väarikus. Virtuaalse suhtluse näiline distantseeritus ja lihtsus on ahvatlev. Ligmese avalik häbiposti panemine on sama lihtne kui internetimakse sooritamine või toidukulleri tellimine. Süüdistus ja kohtuotsus on serveritud sama sõnumi alguse ja lõpuna – küsimusi esitamata, isiklikult pöördumata, kommenteerides süüdistatavat kolmandas isikus ja dehumaniseerivalt.

Selleks et toime tulla, me harjume. See on inimlik ja aidanud meil liigina raskusi üle elada. Mis takistab sellisel juhul vaimsel vägivallal levimast, muutumast argiseks? Selle sagedasemine virtuaalses ruumis, arvamusi liidrite huultel ja sotsiaalmeedias, kallutab ühiskonna eetilist tasakaalu ja muudab n-ö

keskmise kodaniku arusaama sellest, mis on normaalne. Millise jälje jätab see meie tulevikule – lastele, kes õpivad vanematelt?

Varakristlik kogukond seisis samuti silmitsi väljakutsega, kuidas lahendada erimeelsusi ja rääkida probleemidest nõnda, et see lõhestamise asemel ühendaks. Kristuse sõnad Matteuse evangeeliumis (Mt 18:15–17) annavad selleks praktilise ja selge juhtnööri: „Aga kui su vend peaks patustama, siis mine, noomi teda nelja silma all! Kui ta sind kuulab, siis oled sa oma venna tagasi võitnud. Kui ta sind aga ei kuula, siis võta enesega veel üks või kaks, sest kahe või kolme tunnistaja suu läbi on kindel iga asi. Aga kui ta on neile sõnakuulmatu, siis ütle kogudusele! Aga kui ta isegi koguduse sõna ei kuula, siis olgu ta sulle nagu pagan ja tõlner!“

Niisiis, alusta isiklikust pöördumisest, et ligimene õigele teele tagasi võita, ja kui see

ei aita, siis palu abi usaldusväärsetelt. Alles seejärel tuleb eksinust informeerida kogudust ja kogukonda. Protsess, mis algab neljasilmavestlusest, võib ebaõnnestumise korral lõppeda sotsiaalse ärapöördumise ja staatuse kaotusega. Issanda sõnades on ühtaegu lootus ja hoiatus.

Kuid kahetsejale antagu andeks, tema enda pärast. Seda rõhutab apostel Paulus oma teises kirjas korintlastele (2Kr 2:5–8): „Aga kui keegi on kurvastust põhjustanud, siis ta ei ole kurvastanud mind, vaid mingil määral – et ma ei ütleks liiga rängalt – teid kõiki. Niisugusele piisab noomimisest, mida ta enamiku käest on saanud, nii et nüüd te peate talle pigem andestama ja teda julgustama, et suur kurvastus teda ära ei neelaks.

Seepärast ma palun teid osutada armastust tema vastu.“ Kõigile tuleb jätta võimalus, et meelt parandada ja taas püsti tõusta. Lootusetus „neelab“ tahte ja (enese)usu.

Andestamine võib olla väljakutsuv. Seda on mõistetud ajast aega. Luuka evangeeliumis (Lk 17:3,4) ütleb Jeesus, et jälgiksime eelkõige iseend: „Jälgige end: kui su vend patustab, siis noomi teda, ja kui ta kahetseb, anna talle andeks! Ja kui ta ka seitse korda päevas sinu vastu patustab ja seitse korda sinu poole pöördub, öeldes: „Ma kahetsen“, andesta ikka talle!“ Andestamine ja halastus on kogukonna, perekonna ja ühiskonna sidususe alus. See laseb meil elada üksteise ligimistena. Käesoleval ajastul on meie lootus argises andestamises.

AEG MUUDKUI SIIDINA LIBISEB KÄEST

Toomas Nigola

Eesti Kirik / 26.02.2020

änase tuhkapäevaga algab teadagi suur paastuaeg. Luterlik kirik annab paastumise sisu osas igapäevaste võrdlemisi vabad käed otsustamiseks, mis on see

hea, millest veel suurema hüve nimel ajutiselt loobuda. Paastumine kui usu ja palve akt, aga ka enese proovilepanek, on 21. sajandi kristlase jaoks kahtlemata vähemalt sama oluline, kui ta on olnud varasemate sajandite usklikele.

Küllap on tuntuim viis paastumiseks teha korrektiivseid oma toitumises, väljendugu see siis loobumises teatud toiduainetest või näiteks söögikordade arvu piiramises. Ka alkoholist, maiustustest või meelelahutusest loobumine on võrdlemisi levinud. Igaühel omad väljakutsed, nagu nüüdsel ajal armastatakse öelda.

Mõnelegi meist ei pruugi roast või meelelahutusest loobumine raskusi valmistada. Nagunii on tööd palju ja aega söömiseks või meelelahutamiseks kipub nappima. Säärasel olukorras võib inimene leida end küsimas: ehk oleks sel aastal tarvis proovida paastuda ülemäärasest tegususest ja kiirustamisest?

Jah, sedasi on tihti märksa hõlpsam mõelda kui päriselt teha. Küllap me ei räägiks

neist asjust, kui neid nõnda kergelt saavutada saaks. Kuid ka siis mitte, kui tegu oleks võimatu ülesandega. Rakendamise raskus ei väära põhimõtte õigsust karvavõrdki.

Kas kiirustav inimene suudab Jeesust leida? Vahest suudab, aga lihtne see ei ole. Justnagu kaamelil on raske minna läbi nõelasilma ja rikkal Jumala kuningriiki (vt Mt 19:16–30), nõndasamuti sellelgi, kes aina tormab ja iialgi peatuda ei malda. Vahest just seepärast jõuavad inimesed tihtipeale kristliku usu juurde läbi mingite kogu elu raputavate tõsiste katsumuste, mis neid peatuma, ümber vaatama ja järele mõtlema sunnivad.

Evangeeliumi lugedes näeme, kuidas taas ja taas leidsid tee Jeesuse juurde inimesed, kel oli aega mõelda: karjased, kes olid õitsil ja valvasid öösel oma karja, idamaa tähetargad, kes olid harjunud kannatlike taevavaatluste kaudu toimuvat mõtestama, kalamehed, pimedad, jalutud, halvatud ... Seevastu toimekate rahvajuhtide seas oli märksa vähem neid, kes Jeesuses Jumala Messia ära tundsid. Ehk just seepärast, et neil polnud aega? Või, noh, nad kasutasid oma aega viimselt asjatuteks asjatamisteks.

Tõdemuses, et aeg muudkui siidina libiseb käest, ei ole midagi uut – inimestel

on ammugi juba olnud tunne, et aega ei ole peaaegu üldse, aga teha tahaks nii paljut; et kõike seda, millest sooviks osa saada, on märksa enam kui võimalusi selle haaramiseks. On hirm, et seisatades ja vaikseks jäädes võidakse jääda millestki olulisest ilma. „Kõige selle“ hulk, mis inimese üürikesele ajavarule pretendeerib, näib meie päevil olevat tohult suurem kui ajaloo varem. Ja see kõik on pealekauba veel pidevas ja üha kiirenevas muutumises, alati on midagi, mis näib uus ja enneolematult oluline.

Kuid samas on vähemalt mõistuse tasandil selge seegi, et kogu „kõike“, mis siin ilmas olemas, ei suuda me parimastki püüdmisest hoolimata kunagi omandada: kogu tööd ära teha, kõike kogeda, teada saada, ära näha ja teha. Mitte kõik sellest „kõigest“, millega on võimalik oma aega sisustada, ei vääri seda au. Paratamatult tuleb teha valikuid, valida sihti, kuhu oma maise matkateega välja tahame jõuda, ja siis sellest lähtudes valida, millele

ning kuidas pühendada meie hoolde antud aega ja muidki andeid.

Jah, küllap tasub palvetada jumalamees Moosese kombel: „Issand, õpeta meid meie päevi arvestama, et saaksime targa südame!“ (Ps 90:12). Palvetada sellegi eest, et õpiksime kui mitte kogu ühiskonnana, siis vähemalt igaüks ise usalduslikku vaiksusejäätmist ja rahulikku, palvemeelset kaalutlemist hindama toimeka tõtlikkusega vähemalt sama auväärseks.

Paastumise juurde kuulub enesepiiramisele lisaks ka almuste andmine. Tõtlikkusest, asjatamistest ja infomüra suplemisest paastumise juurde kuulub siis ilmselt ajagi kinkimine Jumalale, ligimesele ja iseendale.

Erinevad inimesed vajavad erinevais olukordades erinevaid asju. On aga mõned asjad, mida vajame kõik. Kõige rohkem vajame kohtumist Jeesuse Kristusega. Temal on meie jaoks alati aega (igavikust rääkimata). Kuidas on aga lood meiega?

TLPK Tartu põhikooli koolimajas, Küütri 1